

Coordonator:
dr. Ligia CĂTUNA

Nicoleta BEDROSIAN
Lucian DRĂGOI

Teodora BLIDARIU
Alexandra MURA

Carmen TUFARIU

ORGANIZAREA ȘI EXERCITAREA PROFESIEI DE AVOCAT. SINTEZE ȘI GRILE

Universul Juridic
București
-2012-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2012, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA
ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Organizarea și exercitarea profesiei de avocat : sinteze și grile /

coord. lucrare: prof. univ. dr. Ligia Cătuna ; Nicoleta Bedrosian, Teodora Blidariu,
Lucian Drăgoi, ... - București : Universul Juridic, 2012

Bibliogr.

ISBN 978-973-127-911-4

I. Cătuna, Ligia (coord.)

II. Bedrosian, Nicoleta

III. Blidariu, Teodora

IV. Drăgoi, Lucian

347.965(498)(079.1)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15; 0726.990.184**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

COMENZI ON-LINE,

CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%

Cuvânt-înainte

Fiecare carte merită un cuvânt-înainte. Un cuvânt-înainte în care se spune câte ceva despre cartea care începe în paginile următoare.

Această carte s-a născut foarte repede, aproape miraculos, în vara anului 2012, din efortul conjugat al unor apărători de profesie, toți membri ai societății profesionale de avocați Ligia Cătuna și Asociații din Timișoara, de la începutul carierei lor și până la data apariției acestei cărți.

Autorii cred în această carte și își doresc ca cititorii să regăsească în paginile ei întregul lor crez profesional și dăruirea cu care au lucrat în realizarea acestui proiect.

Este o carte scrisă de avocați, despre avocați, pentru avocați. Viitori și stagiați. Tineri și bătrâni. Este un mod de a spune tuturor celor care cumpără această carte că profesia aceasta este o profesie nobilă, ale cărei principii trebuie cunoscute și duse mai departe de fiecare nouă generație de tineri avocați.

Pornind de la suportul inițial al manuscrisului „Organizarea și exercitarea profesiei de avocat” publicată de avocatul senior al societății de avocați, Ligia Cătuna, echipa de autori (compusă din asociații avocat dr. Ligia Cătuna, avocat Teodora Blidariu, avocat Carmen Tufariu și avocații colaboratori avocat Nicoleta Bedrosian, avocat Lucian Drăgoi și avocat Alexandra Mura) a lucrat cu multă căldură, la propriu și la figurat, la apariția acestei cărți.

Cartea cuprinde sinteze realizate exclusiv în baza materialului legislativ și a tematicii indicate de către Uniunea Națională a Barourilor din România pentru examenul de admitere în profesia de avocat, precum și un număr de 400 de grile grupate la finalul fiecărei sinteze.

Modul în care a fost realizată cartea permite și tinerilor stagiați care se pregătesc pentru examenul de definitivat să o utilizeze ca pe un bun instrument de aprofundare a cunoștințelor deja acumulate.

Această lucrare nu putea să apară fără efortul conjugat al Nicoletei Solomon, echipei de la Universul Juridic și entuziasmului și devotamentului autorilor față de această profesie. Se cuvin mulțumiri tuturor.

Această carte își merită și ea un cuvânt-înainte.

Un cuvânt-înainte care se încheie prin urarea de succes pe care autorii o adresează tuturor cititorilor ei. Succes la examene, succes în profesie și în examenele pe care un avocat le dă zilnic în fața celor ce stau în fața lui!

*Autorii,
Timișoara, septembrie 2012*

Abrevieri

alin.	- alineatul
art.	- articolul
C.A.A.	- Casa de Asigurări a Avocaților
CCBE	- Consiliul Barourilor Uniunii Europene
C.proc.civ.	- Codul de procedură civilă
I.N.P.P.A.	- Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților
lit.	- litera
NCC	- noul Cod civil
NCPC	- noul Cod de procedură civilă
O.U.G.	- Ordonanța de urgență a Guvernului
U.N.B.R.	- Uniunea Națională a Barourilor din România

Notă:

Urmare a apariției noului Cod civil (Legea nr. 287/2009, republicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011) a dispărut sintagma „societate comercială”, care a fost înlocuită cu sintagma „societate reglementată de Legea nr. 31/1990 a societăților”. Această schimbare a fost marcată expres prin reglementarea art. 77 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (care va intra în vigoare la data de 1 februarie 2013), astfel: „ori de câte ori prin legi și prin alte acte normative se face trimitere la ... «societatea comercială/societățile comerciale», (...) trimiterea se consideră a fi făcută la «societatea/societățile reglementată/reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare»”.

Tema 1

PRINCIPIILE ȘI REGULILE FUNDAMENTALE ALE EXERCITĂRII PROFESIEI DE AVOCAT

I. SINTEZE

Sediul materiei:

- ✓ Legea nr. 51/1995: art. 1 și 2, art. 14, art. 35, art. 36, art. 39 alin. (6) și (7), art. 41, art. 43, art. 44 alin. (1), art. 46, art. 48, art. 49;
- ✓ Statutul profesiei de avocat: art. 1-13, art. 26, art. 109, art. 128 alin. (1), art. 173-178, art. 228, art. 238 art. 243 și urm.;
- ✓ Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană: art. 2.1., art. 2.3., art. 2.4., art. 4.1., art. 4.3, art. 4.4., art. 5.1., art. 5.2., art. 5.3., art. 5.5.

Principii fundamentale prevăzute expres de lege (art. 1 și 2 din Lege, art. 1-13, art. 109 din Statut):

1. Principiul legalității;
2. Principiul libertății;
3. Principiul independenței;
4. Principiul autonomiei și descentralizării;
5. Principiul păstrării secretului profesional.

Mai pot fi reținute ca principii ale profesiei și:

6. Principiul monopolului avocaților asupra activităților specifice profesiei;
7. Principiul confraternității și respectului reciproc;
8. Principiul demnității și onoarei profesiei de avocat;
9. Principiul potrivit cu care avocatul îndeplinește atât o funcție de ordin public, cât și o funcție de ordin privat;
10. Principiul exercitării profesiei cu bună-credință (care derivă din noul Cod civil – în contextul în care relația dintre avocat și client este o relație civilă, chiar dacă există și o reglementare specială a acesteia în legislația care guvernează exercitarea profesiei de avocat);
11. Principiul confidențialității (denumire întâlnită frecvent în doctrină pentru principiul păstrării secretului profesional).

1. Principiul legalității [art. 1 alin. (2), art. 2, art. 3 din Statut; art. 1 și 2 din Lege]:

- ✓ exercitarea profesiei numai de către avocați înscriși în cadrul Uniunii Naționale a Barourilor din România;

- ✓ constituirea și funcționarea de barouri în afara U.N.B.R. sunt interzise, actele de constituire și de înregistrare ale acestora fiind nule de drept (nulitatea poate fi constatată și din oficiu);
- ✓ exercitarea numai a acelor activități avocațiale prevăzute de Lege;
- ✓ invocarea în exercitarea dreptului la apărare numai a legislației naționale sau a celei internaționale, dacă este consacrată prin tratate internaționale la care România este parte sau a aderat ulterior;
- ✓ avocatul promovează și apără drepturile, libertățile și interesele legitime ale clienților săi;
- ✓ avocatul este dator să dea clientului sfaturi juridice corespunzătoare legii și să acționeze numai în limitele Legii, ale Statutului și ale Codului deontologic, potrivit crezului său profesional.

2. Principiul libertății [art. 6, art. 7 alin. (3) din Statut; art. 1 din Lege]:

- ✓ libertatea și independența avocatului sunt garantate de lege [art. 7 alin. (3) din Statut];
- ✓ se concretizează, între altele, prin: libertatea de exprimare, libertatea de conștiință, posibilitatea oricărui cetățean de a-și alege liber avocatul, libertatea deplină în încheierea contractului de asistență juridică între avocat și client, libertatea de a angaja cauze sau de a da consultații juridice pe întreg teritoriul României etc.;
- ✓ a fost recunoscut și de Curtea Constituțională în mod expres în cadrul Deciziei nr. 45/1995, unde se statuează în mod expres că „profesia de avocat este o profesie liberală și independentă. Acest principiu este fundamental”;
- ✓ avocatul este liber să opteze și să-și schimbe opțiunea pentru una din formele de exercitare a profesiei prevăzute de Lege.

3. Principiul independenței [art. 2.1. din Codul deontologic; art. 3 alin. (1), art. 7 alin. (3), (4) și (5), art. 109 alin. (3), art. 128 alin. (1) din Statut; art. 39 alin. (6) și (7), art. 41, art. 43 din Lege]:

- ✓ **în exercitarea profesiei avocatul este independent și se supune numai legii, Statutului profesiei și Codului deontologic** [art. 3 alin. (1) din Statut, art. 2.4 din Codul deontologic];
- ✓ independența avocatului se manifestă, pe de o parte, prin independența profesiei de avocat, și, pe de altă parte, prin independența avocatului *ut singuli*, ca reprezentant al acestei profesii independente;
- ✓ **independența organizării profesiei de avocat** – aceasta se concretizează atât la nivelul baroului ca formă de organizare a profesiei, cât și mai departe la nivelul societăților civile profesionale și al cabinetelor individuale, în contextul în care baroul și formele de exercitare a profesiei sunt independente și libere să își organizeze activitatea fără a putea fi cenzurate în modul lor de constituire și de organizare;

- ✓ **independența avocatului** – se manifestă în raport cu profesia, cu instanțele și magistrații, cu clienții, cu colegii, independența materială.

Independența avocatului în raport cu profesia:

- a) multitudinea îndatoririlor care îi revin avocatului impune o independență absolută a acestuia, scutită de orice presiune, îndeosebi de presiunea derivată din propriile sale interese sau datorată influențelor din afară. Această independență este de asemenea necesară atât pentru încrederea în justiție, cât și pentru imparțialitatea judecătorului. Prin urmare, avocatul trebuie să evite orice prejudiciere a independenței sale și să vegheze la a nu neglija etica sa profesională pentru a-i mulțumi pe clienții săi, pe judecător sau pe terț. Această independență este necesară și în activitatea juridică, și în cea judiciară. Sfatul dat de avocat clientului său nu are nicio valoare dacă acest lucru a fost făcut din complezență, din interes personal sau sub efectul unei presiuni din afară (art. 2.1 din Codul deontologic);
- b) avocatul nu poate fi supus niciunei restricții, presiuni, constrângeri sau intimidări din partea autorităților sau instituțiilor publice ori a altor persoane fizice sau persoane juridice [art. 7 alin. (3) din Statut];
- c) independența avocatului nu poate prejudicia interesele clientului său [art. 7 alin. (4) din Statut];
- d) avocații sunt liberi și independenți în luarea deciziei cu privire la exercitarea profesiei într-una din formele prevăzute de Lege;
- e) titularii cabinetelor individuale sunt liberi și independenți în luarea deciziei de a-și asocia cabinetele (în scopul exercitării în comun a profesiei) sau de a-și grupa cabinetele (pentru a-și crea facilități economice comune), fiind liberi să își stabilească clauzele de asociere și condițiile în care va funcționa asocierea.

Atingeri aduse libertății avocatului în raport cu profesia

Conform art. 109 alin. (3) din Statut, constituie atingere a independenței avocatului și, ca atare, trebuie evitate și înlăturate de către avocat prin orice mijloace legale:

- existența unui interes propriu ori al persoanelor apropiate lui în cauza care i-a fost încredințată;
- prestarea de activități avocațiale în scopul de a se face plăcut clienților, magistraților sau publicului;
- prestarea de activități avocațiale din simplă complezență;
- existența oricăror presiuni în scopul nerespectării secretului profesional.

Limitări ale independenței avocatului în raport cu profesia:

- a) în ceea ce privește organizarea profesiei, avocatul are obligația de a participa la ședințele convocate de Consiliul baroului, la activitățile profesionale și la ședințele organelor de conducere din care face parte; absentarea repetată și în mod nejustificat constituie abatere disciplinară (art. 43 din Lege);

- b) avocatul este obligat să țină evidențele cerute de Lege și de Statut cu privire la cauzele în care s-a angajat și să achite cu regularitate și la timp taxele și contribuțiile stabilite pentru formarea bugetului baroului și a fondurilor Casei de Asigurări a Avocaților din România și ale filialelor [art. 44 alin. (1) din Lege];
- c) obligația avocatului de a acorda asistență juridică în cauzele în care a fost desemnat din oficiu sau gratuit de către barou (art. 41 din Lege);
- d) organele profesiei au puterea de a stabili răspunderea disciplinară a avocatului și de a-i aplica sancțiunile prevăzute de Lege, precum și de Statut.

Independența avocatului în raport cu instanța și magistrații:

- a) avocatul care se prezintă în fața curților și tribunalelor sau care participă la o procedură trebuie să respecte normele deontologice aplicabile în respectiva jurisdicție (art. 4.1. din Codul deontologic);
- b) avocatul va da dovadă de respect și de curtoazie față de instanță, dar, în același timp, își va apăra clientul în mod conștiincios și fără teamă, fără a ține cont nici de propriile interese și nici de vreo consecință de orice fel ce l-ar putea privi pe el sau pe oricare altă persoană (art. 4.3. din Codul deontologic);
- c) avocatul nu răspunde penal pentru susținerile făcute oral sau în scris în fața instanțelor de judecată, a altor organe de jurisdicție, a organelor de urmărire penală sau a altor autorități, dacă aceste susțineri sunt în legătură cu apărarea și sunt necesare stabilirii adevărului [art. 7 alin. (5) din Statut; art. 39 alin. (7) din Lege];
- d) timpul acordat apărării pentru pledoarie în mod firesc nu trebuie limitat, cu condiția ca avocatul să aibă discernământul de a-și doza pledoaria pe argumente de fapt, de drept, de practică și de cultură generală necesare și suficiente pentru argumentația pe care o susține în fața instanțelor;
- e) avocatul este obligat să respecte solemnitatea ședinței de judecată, să nu folosească cuvinte sau expresii de natură a aduce atingere autorității, demnității și onoarei completului de judecată, procurorului, celorlalți avocați și părților ori reprezentanților acestora din proces [art. 39 alin. (6) din Lege].
- f) avocatul nu trebuie în niciun moment să furnizeze judecătorului, cu bună știință, o informație falsă ori vreo informație de natură să îl inducă pe acesta în eroare (art. 4.4. din Codul deontologic).

Independența materială a avocatului:

- a) avocatul este independent în stabilirea onorariilor sale;
- b) este interzisă fixarea de onorarii minime, recomandate sau maxime de către organele profesiei, de către formele de exercitare a profesiei de avocat sau de către avocați [art. 128 alin. (1) din Statut];
- c) dintr-o altă perspectivă legislativă (Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe), pledoariile sunt recunoscute ca fiind obiect al dreptului de

autor, context în care avocatul are un drept de proprietate intelectuală literară asupra pledoariilor sale cu tot ceea ce presupune el, atât în planul drepturilor morale de autor, cât și în planul drepturilor patrimoniale.

4. Principiul autonomiei și descentralizării (art. 49 din Lege; art. 4 din Statut):

- ✓ profesia de avocat are o organizare, funcționare și conducere autonomă, stabilită în condițiile Legii nr. 51/1995;
- ✓ avocații sunt deplin separați din punct de vedere organizatoric, atât de stat și de organele acestuia, cât și de alte profesii judiciare (magistrați, notari publici, jurisconșulți).

5. Principiul păstrării secretului profesional (art. 8, art. 9, art. 10, art. 228 din Statut; art. 35, art. 36 din Lege; art. 2.3. din Codul deontologic):

- ✓ principiul secretului profesional ține de esența profesiei;
- ✓ secretul profesional al avocatului nu are o natură juridică contractuală, ci una legală, fiind de ordine publică;
- ✓ păstrarea secretului profesional este o obligație absolută, nelimitată în timp, comportă obligația de a nu vorbi și dreptul de a nu răspunde, și vizează orice aspect al cauzei care a fost încredințată avocatului;
- ✓ obligația de a păstra secretul profesional revine și tuturor organelor profesiei de avocat, persoanelor cu care avocatul conlucrează în exercitarea profesiei, precum și salariaților săi, avocatul fiind dator să le aducă la cunoștință această obligație;
- ✓ obligația de a păstra secretul profesional se întinde asupra tuturor activităților avocatului, ale asociațiilor săi, ale avocaților colaboratori, ale avocaților salariați din cadrul formei de exercitare a profesiei, inclusiv asupra raporturilor cu alți avocați;
- ✓ secretul profesional vizează toate informațiile și datele de orice tip, în orice formă și pe orice suport, furnizate avocatului de către client în scopul acordării asistenței juridice și în legătură cu care clientul a solicitat păstrarea confidențialității, precum și orice documente redactate de avocat, care conțin sau se fundamentează pe informațiile sau datele furnizate de client în scopul acordării asistenței juridice și a căror confidențialitate a fost solicitată de client;
- ✓ obligația de a păstra secretul profesional se întinde și asupra comunicărilor și corespondenței profesionale între avocați, între avocat și client, între avocat și organele profesiei, indiferent de forma în care a fost făcută;
- ✓ corespondența și informațiile transmise între avocați sau între avocat și client, indiferent de tipul de suport, nu pot fi în niciun caz aduse ca probe în justiție și nici nu pot fi lipsite de caracterul confidențial. În situația în care corespondența dintre avocat și clientul său privind mandatul încredințat de client avocatului

său este solicitată ca mijloc de probă, avocatul are obligația de a indica elementele necesare pentru a dovedi că este vorba de un document care cade sub incidența păstrării secretului profesional și că deci este protejat de un text de lege;

- ✓ conform art. 5.3.1. din Codul deontologic, avocatul care adresează unui confrate dintr-un alt stat membru o comunicare căreia dorește să i se confere caracter confidențial sau *without prejudice* va trebui să precizeze în clar acest lucru înainte de expedierea primei comunicări. Prevederile art. 5.3.2. din Codul deontologic prevăd că în cazul în care destinatarul comunicării nu este în măsură să îi confere acesteia un caracter confidențial sau *without prejudice*, va trebui să îl informeze pe expeditor fără întârziere;
- ✓ angajarea unui nou client nu poate fi făcută dacă prin aceasta sunt dezvăluite secretele aflate de la un alt client, cu efecte prejudiciabile pentru acesta. Pentru același considerent al garantării păstrării secretului profesional, avocatul nu poate asista sau reprezenta părți cu interese contrare în aceeași cauză sau în cauze conexe și nu poate pleda împotriva părții care l-a consultat mai înainte în legătură cu aspectele litigioase concrete ale pricinii [art. 46 alin. (1) din Lege];
- ✓ mai mult, avocatul nu poate fi ascultat ca martor și nu poate furniza relații niciunei autorități sau persoane cu privire la cauza care i-a fost încredințată, decât dacă are dezlegarea prealabilă, expresă și scrisă din partea tuturor clienților săi interesați în cauză. Cu toate acestea, **calitatea de martor are întâietate față de calitatea de avocat** cu privire la faptele și împrejurările pe care acesta le-a cunoscut înainte de a fi devenit apărător sau reprezentant al vreunei părți în cauză [art. 46 alin. (2) și (3) din Lege]. De asemenea, dacă a fost ascultat ca martor, avocatul nu mai poate desfășura nicio activitate profesională în acea cauză;
- ✓ obligația de a păstra secretul profesional nu împiedică avocatul să folosească informațiile cu privire la un fost client, dacă acestea au devenit publice;
- ✓ **nerespectarea de către avocat a obligației de păstrare a secretului profesional constituie abatere disciplinară gravă;**
- ✓ pentru asigurarea secretului profesional, **actele și lucrările cu caracter profesional aflate asupra avocatului sau în cabinetul său sunt inviolabile;**
- ✓ sediul profesional și celelalte spații în care avocatul își desfășoară activitatea profesională trebuie să asigure păstrarea secretului profesional;
- ✓ **percheziționarea avocatului**, a domiciliului ori a cabinetului său sau ridicarea de înscrisuri și bunuri nu poate fi făcută decât de procuror, în baza unui mandat emis în condițiile legii;
- ✓ nu vor putea fi ascultate și înregistrate, cu niciun fel de mijloace tehnice, convorbirile telefonice ale avocatului și nici nu va putea fi interceptată și înregistrată corespondența sa cu caracter profesional, decât în condițiile și cu procedura prevăzute de lege;